

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za p. godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

O Položaju.

Na 19. o. mj. objelodanio je Dr. Mile Starčević u „Hrvatskom Pravu“ članak „da se razumijemo“. Taj članak ima se smatrati odgovorom na otvoreno moje pismo u „Hrvatskoj Riječi“ i na sva ona druga pisma i pozive koji su mi od duže vremena stizali bilo od skupina ili pojedinaca.

Odgovor D-ra Mile Starčevića već su za grebačke novine prorješali, pa je skoro nepotrebito istim se još baviti, tim manje što svaki razuman i po sebi može stvoriti svoj sud, je li naime u današnjim okolnostima opravdan vapaj za zajednički rad svih oporbenih stranaka u Banovini; ili je od toga bolje i koristnije ono stanovište, koje je svojim proglasom zauzela starčevićeva stranka prava, a s njom i Dr. Mile Starčević.

Nu uza sve to, ipak smatram dužnošću, da se na taj članak obširnije obazrem koliko radi važnosti pitanja, koje sam predao javnosti da o njemu razmišlja i razpravlja, toliko i radi načina kojim njeke „starčevićanske“ novine nastoje isto riješiti. One se jednostavno pozivaju na stavosvrštinu, na klevete, na zavist, na mržnju, na zlobu, na ludost, na strah za svoju budućnost svih onih, koji ustaju da zagovaraju zajednički rad svih hrvatskih stranaka u dodirnim točkama njihovog političkog djelovanja. A ovakovo i slično uličarsko razpravljanje ne može se dopustiti u teškim časovima u kojima se naša domovina nalazi, jer ne radi se tu o koži onih koji vapiju zajednički rad ili o poštovanoj koži gosp. Franka pred kojim da drhčemo i kojega da mizimo i klevetemo, nego su po sriedi preobzljivi posli celine naroda, ciele zemlje, prema kojima je kojimudrugo interes pojedine osobe posve nuzgedna i ništena stvar.

Jedino polazeć sa ovoga stanovišta može se pravedno razsudjivati naše javne prilike i koristno unaprijediti domovinske posve, jedino tako može se hladno razpravljati i stranački život u našoj domovini pročištit i istraočki djelovanje dovesti u kolotečnu razbora. Naprotiv sliepog i biesnog uzveličavanje bilo koje osobe i osobnosti, izitanje pukog strančarstva uvijek i u svakom važnom narodnom pitanju ne može ni koga uzgojiti, ni obojč stvari koristiti.

Ovotako kao odgovor na sve što su u ovom pitanju pisale spomenute „starčevićanske“ novine: A sada na stvar.

Što kaže Dr. Mile Starčević.

U svom članku iziće on da su u Hrvatskoj samo dvije stranke opravdane: nagodbenjačka i protu nagodbenjačka, to jest, unionistička i hrvatska.

U nagodbenjačku stranku ubraja koaliciju i magjarone, pa iziće da su se ove dvije stranačke skupine imale složiti, jer da bi združene svakako bile jače i laglje odoljevale protuželjom Magjara.

Protunagodbenjačka stranka bila bi po tom samo starčevićeva stranka prava. Svim iskrenim protunagodbenjakom, to jest svim Hrvatima, koji žele svoju otadžbinu sretnu i slobodnu mjesto je samo u starčevićjoj stranci prava.

Ovu misao da su oni izrazili u svom proglasu, kad su pozvali narod na slogu, zahtijevajući da svi, Hrvati, ako će slogu, moraju stupiti u redove starčevićjeve stranke prava.

Ta i takova sloga, da već postoji, jer da su svi pravi i otvoreni protunagodbenjački slonzi u starčevićjoj stranci prava.

Minule nesuglasice u stranci njihovoj da su već prestale i da je to inače interna njihova stranačka stvar, koja da na njihove protivnike ne spada.

Gospodin Dr. Mile Starčević, i ako ne baš otvoreno, htio bi još da odaleči krivnju radi *toboznjim* pogreškama i *toboznog* krivog protunagodbenog pravca od Dr. J. Franka, te čini za sve čine stranke i za pisanje „Hrvatskoga Prava“, i sebe odgovornim, jer da on kao aktivni političar suradjuje, suodlučuje i suodgovara. On da smatra taktiku i politiku stranke

izključivo i jedino opravdanom, podpuno pravaškom.

Ako se još doda, da se Dr. Mile Starčević skoro kao ogradjiva i čuti uvrijeđenim, što se na njega ljudi obračuju, moleć ga da preuzme zadaću, koju sam mu i ja u pismu predočio, onda je njegov članak podpuno i vjerno iscrpljen.

Stranke u Banovini.

Ako se članak gosp. Starčevića onako površno proštije izgleda, da je posve opravdan i u svojem smislu, posve logičan. Valja priznati svakako da je vješto sastavljen. Ali, posle pomiljog čitanja, što nek je bez zamjerice rečeno, čini se da je taj članak bio samo plod hvalevrednog nastojanja, da se u stranci očuva disciplina, a i inače je prevēc nategnut u obrazloženju.

Najprije, kad se govori o strankam jednog naroda presmjelo je reći, koliko je baš stranaka u tom narodu potrebno. Stranke nisu drugo nego skupine stanoviti ljudi, koji su si postavili zadaćom da izvotšie, stanovitu njima zajedničku svrhu stanovitim načinom političkog djelovanja. Svaki narod pak je sastavljen iz različitih vrsti pučanstva u pogledu njihovih potreba duševnih i tjelesnih, a iz tih različitih potreba, po prirodnim zakonima, radjaju se i različite skupine, različite stranke.

Tako u našem narodu ima dvie stranke prava, onda seljačka, napredna, socijalistička, klerikalna, radnička, dvie srbske, magjarsonska i možda još koja.

Ne upuštajući se sada u razsudjivanje različitih programa tih pojedinih stranaka, niti o dobrotavjuć, niti kudeć njihov rad, mora se i pak ustanoviti činjenicu, da sve te stranke u životu našeg naroda djeluju, da sve one imadu svojih privrženika, svojih organizacija, svojih glasila. Dakle obstankom i djelovanjem tih stranaka mora svaki političar, a navlasito privrženik stranke prava, da računa.

Stranka prava je po svojem postanku, po svojem programu, po svojoj težnji, a imala bi biti i po svojem djelovanju, državotvorna stranka u svakom pogledu. Imala bi dakle nastojati da sve razpoložive sile svoga naroda organizira i upotrebi u svrhu državotvornu. A ona te svrhe ne može postići, niti će ikada postići ako zahtieva, da sve druge stranke napuste bitnost njihovih posebnih društvenih socialno-političkih težnja. Takav zahtjev je neumjestan dok god ima društvenih nejednakosti i s njima spojenih borba ljudskoga društva. Zahtjev ili pretpostava da svi Hrvati sačinie ili trebaju da sačinie jednu ili dvie stranke sociološki je nemoguć, i za to, tko ga postavlja, nije dobar političar.

Radi gornjih uzroka nije ni proglas starčevićjeve stranke prava politički opravdano djelo, pače držim da je posve površno i da može zadovoljiti samo one, koje se zadovoljavaju sa patriotskim frazom i dublje ne razmišljaju o državotvornoj pravaškoj misli i o njeznoj zadaći u našem narodu.

Nu ako stranka prava ne može i ne smije prema drugim strankam postavljati spomenuti uvjeta, može i mora, prema naravi njeznoj i svojem konačnom cilju, zahtijevati od svih drugih stranaka u hrvatskim zemljama da prema tudjim narodima budu hrvatske, to jest, da sve budu složne u radu, da se Hrvatska od tignjetavnoga oslobodi i ujedini, eda hrvatski narod izvagne živiti svojim životom u svojoj državi.

Kakav će pak biti nutnji poredak te države zavisi od nadmoći pojedinih stranaka, koje već u narodu obstoje i koje će u različitim oblicima, može se reć, uvijek obstojati te svojim uplivom na ustrojstvo države sad jače sad slabije utjecati.

Rad stranke prava

u postu okupljanja narodnih sila mora dakle biti nešto drugačiji nego je baš danas. Ona ne smije izbjegavati nego baš tražiti način, kako će sa drugim strankam prilučiti zajednički rad u svrhu da domovinu svoju ujedini i oslobodi. Ona mora navlasito u teškim narodnim časovi-

vima oko toga nastojati, a ne postavljati drugim strankam uvjete koji su neostvarivi, jer po bitnosti ostalih stranaka neprihvatljivi.

Dr. Mile Starčević izričito priznaje da se naš narod, naša domovina nalazi u kritičnim i teškim časovima, a to naravno, jer je naša domovina u pogibelji da od Magjara bude posve zasuznjena i pretvorena u magjarsku županiju. A kad to priznaje trebalo bi da povuče nužne posljedice.

Njegov stric D-r Ante Starčević je pisao, da je na Hrvatsku bačeno prokletstvo, „koje podpuno razvijeno, dao bog, da ni jedan Hrvat ne dožive, nego radje da svi propadnemo“. Ovo prokletstvo jest nagodba, koju su nam Beć i Pešta nametnuli.

Svaki Hrvat koji razumi načela svoje stranke i u obće težnje jednog naroda mora nastojati da se današnja nagodba ukine i da se ne sklopi nikad i s nikim nagodba slična današnjoj, koja sve bite posle narodnog života predaje u podložništvo tudjem, jačem narodu.

Svaki pravaš mora također uvijdati da je sa strane tudnjaca sve pripravljeno, da se nagodba pretvori u prokletstvo podpuno razvijeno, to jest, u podpuno sužanstvo.

To danas uvijda, držim, svaki Hrvat, pripada on bilo kojoj od postojećih koaliranih stranaka, jer kolikogod sam pomljiyo pratio razvitak njihovog djelovanja, nisam nikako mogao stvoriti sebi sud, da bi one ukupno ili pojedince bile za današnju nagodbu, za sužanstvo.

U istinu njeke od njih nazivaju u današnju nagodbu zakonom, njeke govore o reviziji o preuredjenju njezinom, ali sve one i pojedince i ukupno žele i nastoje osloboditi Hrvatsku od prevlasti Madjara. Hoće li one to postići, uknućem ili preuredbom tog postojećeg zakona, to jest, podpunim uništenjem nagodbe ili preinakom, u smislu jednakopravnosti Hrvatske sa Ugarskom to su pitanja, o kojima je preuranjeno razpravljati, jer se nemože znati kako će se dogodjaji razvijati.

Glavna je u ovom poslu bitnost, koja se sadri u obojč želji da se današnje nesnosno stanje ukine i da na bolje krene. Glavna je također i okolnost da je borba za preuredbu nagodbe možda isto, toliko teška kao i ona za uništenje njezno. Jer budu li Magjari prisiljeni da popuste u jednom, moraju popustiti i u drugom pogledu. Glavno je još i to da ni jedna postojeća stranka u Hrvatskoj po svojoj snazi ne bi mogla sama o sebi ovo pitanje riješiti niti u jednom niti u drugom pravcu.

Dakle ostaje samo jedna jedina mogućnost uspješne borbe sa izgledom na uspjeh: zajednički sporazum svih oporbenih stranaka barem u svrhu da se onemogućii uspjeh magjarskih prohtjeva.

Jer ne postigne li se taj sporazum, dogodiće se, da će Hrvati raznih stranaka pod okriljem zvučnih lozinka griziti se i klati kao biesni psi, a Magjar će brati plod nesloge.

Osnovnosti i načela.

Da su stranke u nas prožete samo načelima i da ih vode samo načela, radi kojih kažu da obstoje, ja sam uvjeren da bi se one lasno sporazumile. Svaka stranka bi nastojala širiti potukom i primjerom u narodu svoja načela i okupiti oko sebe čim veći broj svojih privrženika i boraca. One bi se pri tom služile sredstvima dostojnim ljudi, koji ljube svoju i tudju slobodu mišljenja i djelovanja. Ali mi vidimo kod nas da je prilično drugačije.

Sloboda mišljenja i uvjerenja se ne poštuje. Ljude zauzete za narodno dobro proglašava se javno i glasno izdajcima, i to ne jednoga ili dva nego većinu predstavnika naroda. Javnost naša ne podučava se u poštivanju načela nego u uzveličavanju ljudi, u podizanju kumira. Pače bezprimjernim gazenjem svake odgovornosti prema narodu uči se naš svet da i najsvejtija načela omalovažuje.

Isti Dr. Mile Starčević u tomu griješii kad veli da su sve one stvari koje je on u javnost iznio o Dr. J. Franku nutnje stvari njihove stranke, koje na njihove „protivnike“ ni naj-

manje ne spadaju. Griješii i onda kad te stvari zove *toboznjim* pogreškam nakon toga što je te pogreške najostrije žigosao i zahtievao da Frank odstupi sa predsjedništva stranke, jer da joj je svojim djelovanjem udario žig laži i klevete na čelo. Griješii Dr. Mile branec Franka, jer branec zlo koje postoji štiti ga, branec osobu ruši načela i prelazi u običajeno kumirstvo, a htijuć zabraniti narodu da sudi vrhu javnih političkih čina svoga predsjednika meće njega, sebe, stranku iznad odgovornosti, pače isti pojam odgovornosti ruši, što se ne može na nijedan način u politici, u državništvu odobriti.

Svaki javni čovjek podržen je odgovornosti naroda, a predsjednik stranke, koja bi htjela da predstavlja narod, odgovorna je ne samo stranci, nego i cielej javnosti. Čisto čelo predsjednika jedne stranke ponos je ne samo stranci nego i narodu, kojemu stranka pripada, a nečisto, sramota je za oboje. Po tom kakav je predsjednik stranke prava, stvar je naroda, a držim da nije ni za narod ni za stranku dično, ako je stranci prava, dakle predstavnik konačnih ciljeva našeg naroda, na čelu čovjek, o kojemu je Dr. Mile Starčević, u svojstvu narodnog zastupnika i podpredsjednika stranke, uzvridao da je politički nemoralan, da nezna držati rieć, da zduhu tudjinišine uvajda u stranku i da zlorabi svoj politički položaj i cielej stranku sa njezinim glasilom i osobne svrhe.

Činjenice na kojima je Dr. Mile Starčević temeljio svoj sud nije još nitko u javnosti pobio, niti ih može pobiti, pa kad uzrpkos toga u starčevićjoj stranci predsjedja Dr. J. Frank, to je znak da stranku ne vode stara načela, nego osoba koja se nad stranku podigla i koju stranka mora da trpi.

Slavni Starčević nas u tom pogledu učio: pravi sinovi naroda neka narod uče da na pazi na svoje stvari i na ljude kojim ih povjerava, dočim danas se uprav biesni, da se na ljude ne smije paziti, da je Dr. J. Frank Rula pravaška, uzor, vodja naroda kojega se mora slediti. U tom poslu vlada u nas najogavnija vrst osobnosti, pravo kumirstvo, dočim u vodstvu Starčević piše:

„Najstrašnije su vam rieći da ćete mene slediti. Toga ne bude. Ako trebate gončina tražite ga drugdje: ja niti koga vodim niti gonim. To je glavna nesreća Hrvata da se drže ljudi a ne načela, programa. Stoga je ovaj narod tako često izdan i prevaren, i vazda mu stvari drugacije izpadaju nego je on očekivao. Tko sam za se ne mari, čemu da se nada od drugih? Koga nose tudje noge, neka se ne čudi ako opadne. Gončin će vas tim većma prezirati, čime mu se većma podate. Nas će jedan za drugim u zemlju, a program, kako i narod, ima živjeti. Ja ne držim ni iz daleka do mojih nazora koliko vi, nego razmišljam kako mogu, pa kažem iskreno kako mogu. Tako treba da svi radimo. Kad se mnenja prokrešu i izbistre: držimo se onoga koje ih je najbolje najpogodnije po sav narodu. Tako ću ja biti s vami kao i vi sa mnom: svi ćemo biti jedanac za dobro domovine.“

Volja naroda

se očituje u javnom mnenju, a ne u skupini nekoliko ljudi, pa bili ti i zastupnici. Svaki Hrvat dužan je razmišljati o javnim odnosajima u svojoj domovini. Razmišljanjem dođe do upoznaje pravih uzroka stanovitih čina, stanovitog djelovanja. Kad to upozna dužan je kazati iskreno svoje misli. Mnenja se prokrešu i izbistre. Prima se najbolje. Nitko nije dužan slediti gončine i puštati se od njih goniti, jer takva šta nije dostojno nego živine, a kamo li ljudi, koji bi htjeli oslobodjati domovinu. Dva zrna soli u glavi ima svaki razuman.

D.r Mile Starčević kaže, da od mnogih i od mnogo vremena prima poruka, pisama, zaključaka od pojedinaца i od skupina koje da nije rodila ni zloba ni špekulacija.

To je dobro da je on toliko toga primio, jer dokaziva, da su Hrvati počeli razmišljati i pazili na svoje posle i na ljude, kojima ih povjeravaju.

Ovi ljudi koji su se obraćali na D.ra Milu Starčevića skladaju u jednom zahtjevu: neka bi on pomogao narodu u ovom kritičnom času i to tako, da skupi oko sebe sve stranke i strančice, da utanači s njima zajedničko djelovanje, da stavi narodu na čelo vodstvo, koje će raditi, da se Hrvatska nadje složna proti neprijatelju; da ostavi zloduha Franka.

Ovaj poziv D.r Mile Starčević od sebe odtkanja skoro kao uvredu. Ali slobodan sam ga upozoriti da je taj poziv bio za njega znak velikog povjerenja i poštovanja. U isto doba ovaj poziv izražaj je narodnog mišljenja, narodne potrebe.

Kod drugih naroda, koji svojom glavom misle, sve njihove stranke sklappaju u danim prigodama savez zajedničkog rada proti neprijatelju, zašto dakle da to ne bi mogle i stranke u Hrvatskoj?

Odgovor je jedan: jer je postavljen neprihvatljiv uvjet, to jest, jer se neće. A neće se jer se ne smije poslušati narodnu želju, jer je sudjeno da u narodu našem bude u najkritičnijim časovima stvorova, koji ne daju narodu da svoje sile okupi.

Teško je to, ali mora se činjenice konstatovati. Žaliti pak da je tako, nije umjestno, nego se mora nastojati, da onih stvorova nestane iz našeg naroda. A to se može postići ako pučanstvo predje preko bezmislenih i pogibeljnih zaključaka onih ljudi, koji ga gone na domaće, nutnje smutnje u času kad je potrebit složan odpor celog naroda, a ne samo lažna i prividna sloga pojedine stranke.

Ako znaci ne varaju pučanstvo u Banovini uvjidi svoju dužnost, pak će njegova volja morati doći do uvažanja. Hoće li se to dogoditi utjecajem D.r Mile Starčevića, u kojega su mnogi polagali svoje nade, ili će to slediti i bez njegova utjecaja uzgredna je stvar. Glavno je da uslijedi i uzprkos želji i volji vodje starčevićeve stranke prava, koja bi bila inače prva pozvana da uzradi sve što može da okupi narodne sile.

Dokazat će se na taj način da je narod, koji nije „upućen“ zreliji, od mnogih, koji su bili otvoreni oči, ali su ih pred svjetlosti istine opet zatvorili.

Dr. M. Drinković.

Odakle neredovitost izbornih listina.

Još u svakome u pameti tužbe, koje su se, osobito pri zadnjim izborima za carevinsko vieće, dizale u javnosti proti izbornim listinama. Sva se je krivnja svaljivala na obćine, jer da je njima bilo povjerenje sastavljenje tih listina. Iznosilo se, da su obćine morale listine sastaviti na način, da barem nijedan od izbornika ne bude iz njih izpušten, i da se takova tačnost mora zahtjevati osonom na novi izborni red, kojim je svakome punoljetniku zajamčeno izborno pravo. Išlo se s tužbama i dalje, te se predbacivalo baš onim činovnicima, koji su listine slagali, da su naučnice pri tom slagajući pristrano radili, da su naučnice izostavljali iz

njih stanovite izbornike, pače upozorivala se politička vlast na to i tražilo se, da radi toga budu poduzete tobož shodne mjere.

Tako se pisalo i govorilo u javnosti, tu se dapače stvar prećevala do absurdnosti, a u istinu po broju prikazanih utoka moglo se obćenito, a najskoli pak u ovom izbornom srezu opaziti i ustanoviti, da su se listine sastavile s najvećom nepristranošću i svom mogućom tačnošću.

Uzeti je u obzir i to, da je ovo bio prvi put, što su se listine sastavile za glasovanje na temelju sveobćeg izbornog prava i da je za to sastavljenje bilo odmjerenom relativno vrlo kratko vrijeme. Da je bilo više razpoloživa vremena mnogi bi se nedostaci bili bez sumnje uklonili i listine bi bile sigurno točnije i potpunije.

Ali skroz točne i skroz podpune nebi bile nikada nići će biti u buduću, ako se ne uredi nešto drugo.

Oni, koji su najviše vikali i pisali proti izbornim listinama, morali su se bolje izpitati, bolje tražiti odkud potiču neredovitosti u njima, pa bi bili bez sumnje došli do spoznaje, da krivo i netemeljito radi toga objeduju obćine i njihove činovnike.

Njima je doista bilo poznato, da obćine sastavljaju izborne listine na temelju podataka pruženih im od samih m. p. župnika iz njihovih *kanoničnih matrica* i na temelju osobnih prijava izbornika usled objelodanjenih dotičnih oglasa.

Nego, pošto oni koji su najviše vikali i pisali proti izbornim listinama nisu htjeli stvar bolje izpitati, bolje tražiti odkud potiču neredovitosti u njima, mi ćemo ih danas poslužiti, ne toliko radi njih samih, već u obće u korist ovog pitanja, e da se u buduću ne budu ponavljali pravi uzroci, radi kojih su izborne listine bile gdje i gdje netočne i nepodpune.

Imali smo prigode, da pročitamo zadnji pastirski list presvj. šibenskog biskupa. U stavci pod broj. 2 nadjosmo u njemu ove tekstualne rieči:

„U mnogim župama nići obćine *kanoničke matrice*, u nekojim obćine, ali od nekoliko se „godina ne bilježe slučaj rođenja, vjenčanja i „smrti. Dok ovo u velike žalimo, naređujemo „da se spomenu te matice uvedu gdje ih nema, „a gdje obćine, da se popune i u napredak „redovito upisuju rođenja, vjenčanja i smrti“.

Ova opazka i ova naredba presvj. biskupa župnicima najbolji je odgovor svima onima, koji su prigovarali izbornim listinama i dizali radi toga larmu proti obćinama i obćinskim činovnicima, a ujedno je i njeko jamstvo, da će se u buduću te izborne listine moći sastavljati većom tačnošću i potpunošću. Ova opazka i ova naredba suviše je strančarskim čankolizima i vikačima najbolja opomena, kako se mora prije stvar dobro poznavati, a onda tek o njoj suditi.

A pošto ovako stvar stoji, onda je dapače upravo začudno, kako su se u onako kratkom vremenu i uz župničke podatke kraj takvih *kanoničnih matrica* mogle u obće sastaviti izborne listine za obće glasovanje, proti kojima je podnesen samo *neznan* broj utoka!

Štednja.

Oni, koji za težaka ne čute, koji mu izkazuju tobože ljubav samo, kad imaju od njega potrebu, u obće oni, koji su se odvojili od

njega i po porieklu i po nekoj umišljenoj pripadnosti višim slojevima društva, nisu nikad dosljedno našli rieči iskrenosti i ljubavi za njegove jade i nevolje, dapače su u biedi težaka nalazili uvijek nekakav razlog, da što više iztiju svoje prednosti, i da se njima razmeću. Išli su u rudi pače i dalje, te znadu otvoreno kazati, da je danas težak podignut, da mu se dalo preveć maha i da u obće stoji puno bolje, nego li se misli, da je naime obćena i laž svako izricanje njegovog nevoljnog ekonomskog stanja, jer da on u istinu napreduje, da je sada sam većinom gospodar svojih zemalja, da je sagradio sebi udobnije kuće i obksrbio ih prikladnim pokućtvom, čega prije nije imao nit o tome sanjao.

Već po tome očito je, da takovi nemaju ni najmanje srca za težaka, očito je, da bi htjeli, da težak sve svoje njakma pokloni, a njemu da ostane samo uzan kut u potleušici, kao da težak nije stvor bio, kao da on ne zaslučuje živjeti nešto bolje, nego li je živio, dok ga je gospoština tlačila, kao da on nema prava više nego itko na takav život, koji će njegove snage jačati, koji će ga što je moguće dulje uzdržati čila za težki njegov rad, bez kojega znamo svi, kako bi nam bilo.

Govoriti dakle tako o težaku mogu samo oni, koji mu ne misle dobra, koji ga zavide, i koji bi htjeli po starom svom načinu mišljenja, da se težak nikad ne pridigne iz nevolje i iz potištenosti.

Nasuprot, kad mi vidimo, da je težaku nešto bolje, onda ne možemo, a da se ne divimo njegovom nadčovječnom naporu, njegovim žuljevitim rukama, kojima se sam diže i oporavlja od udara i od podredjenosti, u koju ga je gospoština bila bacila i u kojoj ga je htjela podržati.

Ako se je danas težak gdje gdje, a ne svugdje, malko pridigao i oporavio, to je jedino njegova zasluga, to je posljedica njegove kine i ustrajnosti, njegovog znoja. A nečovječno je to izlatici s nekakvom zavidošću, nepošteno je nad tim žaliti, a zvjerski je želiti, da bi težak morao uvijek biti i ostati, kakav je bio pred godina: — patnik, sužanj, rugavet.

Prijatelj težaka nastoji, da mu u svakoj dodje u susret, da mu olakša tegobe, da ga prosvietli, da ga uzdigne, jer je i težak — čovjek.

Prijatelj težaka nastoji, da bude s njim u doticaju uvijek, a ne samo onda kad ga treba. Prijatelj težaka nastoji, da mu bude uvijek pri ruci savjetom i uputom, da ga upozori na sva zla, u koja bi mogao srnuti za to, jer nije bio na prigodi da se izuči, da se upozna s napredkom, do kojega je težak drugih naroda došao.

Prijatelj težaka nastoji najviše oko toga, da ga izbavi od onog najvećeg zla, što ga može stići, t. j. od kamatištva.

Zaista, kamatištvo je stara rak rana, koja najviše zarazuje one predjele naše zemlje, gdje težak živi.

Kamatištvo je najviše ubijalo i ubija težaka, pa ako se težak nije još u mnogim i mnogim krajevima pridigao, očit je znak, da ga tu još uvijek davi užasna mōra kamatištva.

Proti tome baci naroda digli su se gotovo svugdje, osobito u zadnje doba, prijatelji težaka, digli su se, da ga tog biča oslobode i tako da ga ekonomski spase.

Narodu, osobito težačkome, preporuča se štednja već odavna. On sam priznaje, da je

štednja velika korist, pametna stvar. To se dade zaključiti po istim poslovicima našega naroda, koji veli: „Čuvaj biele novce za crne dane“, i „U radiše svega biše, u štediši još više“ i. t. d. Ali u tom istom našem narodu ukorijenjeni su neki stari zli običaji, proti kojima je ne moćan, kojima on vrlo lako žrtvuje svoje teško zasluženje novce.

Nema možda grdje i teže rane na tielu našeg naroda, što su krčme. Krčme su izvor svakog zla u težačkoj ruci. Tu on potroši svoje prištedjene pare, a onda sa jednog zla pada u drugo gore i teže t. j. mora da se uteče kamatniku, da mu u stisci, u biedi pomogne. I tako malo po malo težačke obitelji dospiju do siromaštva, do razula.

Prijatelji težaka sve to vrlo dobro uvideše, pa ako se je koji pametni težak ojasrio, to to ipak ne prestaju da se misle i da se brinu za stotine drugih, koje tišti kamatnik, porez, glad i svaka nevolja u brojnim obiteljima.

U zadnje doba počeli su ti prijatelji naroda još jače i zdušnije raditi za dobro zaduženih težaka. Ustanovili su seoske blagajne, u koju doprinšaju svi članovi i ulažu tu svoj novac na dobit, i iz kojih mogu dobivati novac uz vrlo nizke kamate, a te blagajne tako su uređene, da su, uz poštnu upravu, najsigurnije i najtrajnije.

Korist tihi blagajna težačka je već počeo vrlo dobro uvijdati, i svja je nađa, da će one razviti sve to veću, pa i najveću djelatnost na korist malog puka.

Ali da se do toga dodje, a to znači, da se dodje do oslobodjenja težaka od kamatničkih pandža, treba da taj težak utvdi, da mu ni blagajne ne će pomoći, ako se on ne odluču na pravu štednju svojih krvavih trudova.

Bez štednje nema blagostanja. Treba da se težak otrese one množine svojih dugova i podužica, na koje plaća skupe kamate i daje tolike darove, kojima bi inače kod seoskih blagajna mogao naći u potrebi puno više vjerjesije uz vrlo lakše uvjete, bez bojazni, da će mu od časa na čas ostati ogrošene pusto.

Danas, hvala napredku vremena i silno razvijenoj svakovrstnoj radnji pružena je i težačka prigoda, da i izvan poljskog rada zaradi liepa novca. Od toga mogu se štednjom stvoriti težačke glavnice, od kojih će težak imati koristi. To je pravi spas težaka, jer tim ne samo što on sebi pomaže za budućnost, za obitelj, za djecu svoju, već se oslobadja kamatnika, koji ga može jedino stjerati na prosjački štap.

Težak dakle mora da sluša svoje prijatelje, koji hoće da njemu, težaku, bude svedj bolje, a da se kloni onih, koji hoće da ga izrabje, da ga izsisaju, i kojima je odmah gorko pri srecu, kad vide da se je težak malo liepše obukao, da je pojavu podigao, da je kućicu sazio, da je pokućtvo kupio, da je novi komad zemlje namakao.

Težački napredak jest ujedno i narodni napredak. Tko ljubi narod, ljubi i težaka, jer je težak jezgra i snaga naroda. „Hljeb iz zemlje, ljepost iz puka; puk nam je otac, a zemlja majka naša!“

Priučiti narod na štednju jest jedno od najpatriotičnijih djela. I za to narod, težak neka samo onoga smatra svojim prijateljem, tko ga na štednju svjetuje, onoga, tko nastoji da ga iz kamatničkih ruku izbavi, onoga, tko ga napućuje, da se upiše u seoske blagajne, u druge, u obće svakog onoga, koji ga odvraća od razpisnosti, od duga, a najskoli od krčama. Tko ne šteti, ni za što ne vriedi.

Banovinske stvari.

Zagreb, 25 srpnja

Banska stolica kao da nije banu-komesaru Rakodzay-u preveć mekana. Već kolaju glasine o njegovom odstupu, te i ako su ove glasine za sada preuranjene, to je ipak bezdvojbeno, da Magjari nisu zadovoljni sa njihovim dosadanjim uspjehom.

Pošto mu nije još uspelo urediti novu vladu, te pošto je izgubio svu nadu, da bi iz današnjega sabora mogao skrojiti parlamentarnu većinu, koja bi ga bila voljna podupirati, to mu je magjarska vlada izdala novu zapovjed; naime da stvori bilo kakovu novu unionistično-magjarsku stranku.

Sada je taj magjarski sluga najmno dviej prodane duše, bivše staromagjarske perjanice, nekadašnjeg vodju „narodne stranke“ Tomašića i Egerdorsfera, kojima je povjerio zadaću da uvedu ponovno u život staru magjarsku stranku. Oni bi morali skrojiti program novoj stranci i organizirati ju. Tomašić već revno suradjava u „Narodnim Novinama“, dočim Egerdoster je zaposlen — krojenjem buduće „narodne stranke“.

No to su računani magjarskih političara i njihovih sluga, dočim će hrvatska narodna svijest

Pozdrav „HRVATSKOM SOKOLU“ U KORČULI

(o posveti njegova barjaka dne 28. srpnja 1907.)

Hrvatskim morem plavetnim
Poklikā ori jeka,
Sokoli lete k sokolim
Iz bliza i s daljeka;
Pod vedrim nebom vijori
Sokolski barjak svet,
I vodi braću sokole
Na novi bratski slet.

Tamo, gdje svijest hrvatska
Proniknu jaka, čila
Iz tisuć borba povjestnih,
Tamo, gdje pusta sila
Slobodu stjepu pogazi
Al nikad ljubav k njoj,
Sokoli danas poluću,
K svojem leti svjet.

Po onim kršnim brjegovim,
Nekada šumam gustim,
Krvav je Davor vladao
Gostec se žrtvam pustim:

Rimljanin, Got i Mletčanin,
Vizant, Sarācen, Špan,
Turčin, pa Francuz, Albijon,
Tu htjeli vlasti i stan.

Kroz sve te grdne promjene,
Kroz sve te igre kobil,
Korčula osta *hrvatska*,
Hrvatstvo nju zadobi;
Tudjinstvo pade nemoćno
A Hrvat jak i živ
Na straži mora južnog nam
Ostade svedj kō div,

Da gaji riječ hrvatsku,
Da jača čuvstvo za nju,
Preboje svedj da postavlja
Tudjinskom prodiranju.
Svog *Petra* pjesmu vlebnu
Ljubi kō zalog svet,
Kō Hrvat služi otāčbi,
Kō Hrvat hoće mrieti!

O zdravo, čarna Korčulo,
Bisere našeg mora!
O zdravo! tvome Sokolu
Sa žala i sa gora
Hrvatskih danas kliče ti
Hrvatski cieľi rod

S tobom se skupno radujuć
Na današnji tvoj god!

Sokole mladi, poletni,
Sa korčulanskog briega
Razvij mi barjak posvećen,
Pa morem nek odliega
Sokolska pjesma vatrena
Na pozdrav braći svoj!
S tom pjesmom pod njim od sad ćeš
I t za dom u boj!

Mladost mi skupi junačku,
Pa igraj igru slavnu,
Tu diku dične Korčule
Morešku svoju davnu,
Nek bude slava podpuna
Nek braća kao dar
Ponesu sobom ponosa,
Uzhita svetog zar!

O zdravo, čarna Korčulo,
Bisere našeg mora,
Uztraj nam tako čelična
Pa češ vrh tvojih gora
Razviti i ti do brza
Barjak slobode svet,
Za koju Hrvat vojuje,
A Sokol spravan mrieti!

D. Sirovica.

tu kižnu lješinu daleko od sebe odbaciti, makar joj Egerdorsfer ulio malo duha.

Skupštinski pokret.

Dočim Rakodžay marljivo intrigira proti srbsko-hrvatskoj koaliciji, to je ona prišla jedino svoje težište u narod. Sudbina je Hrvatske danas u rukama naroda.

U prošlu nedjelju obdržavano je diljem ciele Hrvatske preko deset skupština, koje su sve bile uperene proti današnjoj neustavnoj vladi. Od koalicije polagali su račun izbornicima zastupnici Budisavljević, Barčić, Tuškan, Novosel i Purčić. Osobita je bila skupština na Sušaku gdje je starina Barčić pred petnaest hiljada naroda razlagao političku situaciju.

Nadalje je napredna stranka u nedjelju obdržavala skupštinu u Čazmi, dočim su starješinci također izdali nekoliko skupština. Narod ove skupštine pohađao je u velikom broju. Pučanstvo, osobito naše seljaštvo, čiji politički horizont nije zasićen našim žalosnim stranačkim razmiricama, shvaća zrelo današnje kritično stanje domovine, te je složno. Poslije sloge svih neodvisnih elemenata u Križevcima proti biskupu-izdajci, pokazala je i malena Čazma kako triezno shvaća situaciju. Pri već navedenoj skupštini svi su govornici toli naprednjaci toli čisti naglasili neophodnu potrebu narodne sloge, te je skupština, premda su govornici pripadali raznim stranačkim skupinama, ipak u najboljem redu svršila. Utješiv je pojav što se sviestno hrvatsko seljaštvo u velike zanima skupštinskim pokretom.

Na mnogim skupšinam je seljak predsjednik, te se uvijek među govornicima nadje i koji inteligentni seljak koji se ne žaca uz doktora i popa razpravljati pred sakupljenim mnoštvom o političkoj situaciji domovine. Tako valja!

Razvitak novinstva.

Od kada je pod prošlom koalicionom vladom dozvoljena kolportaza i ukinita jamčevina za pojedine novine, opaža se kod našeg novinstva nagli razvitak.

Glasilosocijalista „Slobodna Rieč“ izlazi sada tri puta na sedmicu i tiska se u 5000 primjeraka. Po pokrajini su nikli razni listići, dočim u malenom Zlataru već izlazi dnevnik! Danas je u Zagrebu počeo izlaziti novi dnevnik „Novosti“ pod uredništvom Otona Kravina, jednog od najboljih i najagilnijih naših novinara. Novi će tjednik biti izvan stranača, a i u žestokoj opoziciji proti banu-komisaru, te će biti jedini dnevnik u Zagrebu na hrvatskom jeziku, koji neće biti vezan obzirima prama kojoj stranačkoj grupi.

Za takov list se je osjećala velika potreba u Zagrebu, te je nade da će novi vrijedni urednik u manjkavost izpuniti.

Prosvjedi.

„Hrvatska“ na čelu lista donosi: Hrvatsko-srbska koalicija znala je u narodu uzdržati mir i poredak, da naši neprijatelji ne budu imali povoda proti gorokuru narodu — kako je to prije bivalo — upotriebiti cielu vojsku Austro-Ugarske monarhije.

No Magjari izrabljuju ovaj mir, da pred merodavnim faktorima prikažu stvar, kao da narod radi atentata na hrvatski jezik, nije nimalo uzrujan, dapače da je time zadovoljan i sporazuman, a junačku borbu naših delegata u zajedničkom saboru, da ne odobrava. Tako Magjari prikazuju stvar, za to, da Njegovo Veličanstvo kralj ne bude imao uzroka ne sankcionirati nasiljem i nenadležno stvoreni zakon o željezničarskoj pragmatiki. Hrvati i Srbi trebaju da dojavu svome kralju, da su Magjari počinili atentat na najsvetije pravo hrvatskog naroda, pravo zajamčeno zakonima sankcioniranim od Njegova Veličanstva. No narod toga svome kralju ne može dojaviti redovitim putem — putem hrv. sabora, za to pozivljemo cieli narod, da zatraži saziv izvanrednih sjednica občinskih zastupstva, pa da u sjednicama zaključi prosvjed proti tom atentatu na hrvatski jezik sa strane Magjara, te neka te prosvjede pošalje pred prestolje Njeg. Veličanstva u Ischl uz molbu da ne daje svoje sankcije tomu nasilju.

Narodu je dozvoljeno kad ne može redovitim, barem ovim putem ustati na obranu svoga jezika, a kotarski predstojnici, koji bi se usudili praviti tomu zaprieka, biti će otvoreni izdajci svoga naroda i jezika i takovim ne će u redovima naroda nikada više biti mjesta.

Isto tako pozivljemo županijske skupštine bogoslovske obćine i sve ine korporacije, da to isto učine. U radu je spas! Napolje azijski jezik sa teritorija hrvatske države!

Naši dopisi.

Iz Skradina.

Poznatí amošnji nemirnjaci siplju još uvijek u javnosti svega i svačesa proti ljudim na da-

našnjoj občinskoj upravi. Njihova bezobraznost, skopčana sa pohlepom za občinskom blagajnom, doprla je do tog vrhunca, da javno sunniče poštenje onih ljudi, koji bi za obraz i domovinu sve žrtvovali.

Tko pozna ove naše poštenjačine i njihovu prošlost, ne može se boljem od njih nit nadati.

Ako itko to bi baš oni morali grobnim mukom mučati, jer su poznati celome Skradinu. Ipak se oni ničega ne žacaju, pače javno pozivlju c. k. Državno Odvjetništvo da unese malo svjetlosti u ovu prljavu občinsku upravu.

A ipak morali bi barem oni znati, da ljudima na današnjoj obč. upravi i njihovim pristašam nije do obćine, već do poboljšanja nesretnog ekonomičnog stanja ovog jadnog naroda i same obćine, koju su ljudi prošlih obć. uprava sa:

- I. nezakonitim primanjem novca iz obč. blagajne;
- II. višekratnim uvrštivanjem namirnica;
- III. umanjivanjem obč. pritička u „Knjigi blagajne“;
- IV. neuvrštivanjem prireza utjeranih sa strane carinar. ureda;
- V. neuvrštivanjem u „Knjigi blagajne“ na hiljade K utjeranih od travarine, i t. d. doveli upravo na rub propasti.

Ljudi na današnjoj obč. upravi neboje se nit c. k. Držav. Odvjetništva, nit Političke Vlasti, nit Zemal. Odbora, jer je njihovo djelovanje u svakom pogledu pošteno, dok takova šta današnji nemirnjaci nemogu nipošto uzdržati.

Mi nismo nikad namjeravali u ovakove gusle zaguditi; ali skrajni cinizam skradinskih nemirnjaka prisilo nas je na ovo. Kad oni toliko žele, da c. k. Držav. Odv. unese malo svjetlosti u današnju prljavu obč. upravu, mi im javno zadajemo poštenu rieč da čemo sami kroz veoma kratko vrijeme povzati c. k. Držav. Odvjetništvo sa dokazima, a ovo neće ni za čas oklevati, da udovolji njihovom a i našem zahtjevu. Što je tko posijao, to će i požeti.

Kada ljudi na današnjoj obč. upravi ne budu na tome mjestu, tad će svima njima financijalno biti bolje, ali nitko od poštenih ne može uzdržati, da će onda i narodu biti bolje. Ta i vrbacima na krovovima je poznato, da su njeiki pristaše današnje obč. uprave sve svoje za hrvatsvo ove obćine žrtvovali.

Nezadovoljnici sa svojim ocrnjivanjem misle pred javnosti poniziti ugled i poštovanje, koje oni uživaju u ovom narodu. Ali se veoma varaju, jer što više oni budu njih ocrnjivali, tim će veoma biti ljubljeni i poštovani, jer ih svi poznaju kao dobre rodoljube i čestite gradjane.

Nezadovoljnici podmeću ljudim na današnjoj obč. upravi i denuncianstvo! ? Želili bismo znati, tko je tužio uč. Kristića (samo da bude premješten, jer obč. viećnik) na c. k. pok. uč. vieće radi nelajalnosti! ?

Tko je tužio (samo da bude premješten, jer obč. viećnik) gosp. Mirka Gargaševića na c. k. ravnatelj. pošta i brzjoava radi uredovne tajne! ?

Tko danomice šalje anonimne tužbe proti njekim članovima današnjeg obč. vieća! ?

O drugim podvalama bavit ćemo se drugi put, kad bude tome bolja zgoda, a za danas završujemo njihovim riečima: „I ovi ljudi imaju obraza, da u ime poštenja i hrvatsva govore! Vidit će se, tko je Janko, tko li Branko!“

Viesti.

Sajam sv. Ane. Trodnevni sajam sv. Ane (s blagdanom sv. Jakova i Krštofa) primamio je i ove godine dosta vanjskog svijeta u Šibenik, ali naravski manje nego lani, jer se godimice opaža, kako svi sajmovi gube sve više od onog svog negdašnjeg života. Sajam je prošao u obće mirno, i zviždukanje, kojim se ovaj sajam odlikuje na veliku radost djece i nevrasćenika.

U Korčulu! Večeras odlaze iz Šibenika sokoli iz ciele Krešimirove sokolske župe, koja obuhvaća sok. Jdružva: Šibenik, Drniš, Mandalina, Vodice, Tiesno, Betina i Murter. Do osam sati i pō bit će svi na okupu, a onda će proći u povorci uz udaranje „Šibenske Glazbe“ gradom i saći na obalu, odakle će oko 9 sati krenuti parobrodom „Krkom“ put Korčule.

Po vestima, koje dobivamo, sokolsko slavlje u Korčuli bit će upravo veličanstveno. U narednom ćemo broju izvestiti naše čitaoc o teku svečanosti. Međutim kličemo sada sokolima, koji će sutra bit na okupu u Korčuli srdačni Zdrav!

Dvije obznane službene vidjaju se na pločama za plakate po mjestu. Jedna je od financijalnog pokrajinskog ravnateljstva u Zadru, podpisana od g. Hočevara, druga je od kotarskog Poglavarstva, podpisana od g. Slavicka, a su-

podpisaua od g. Böttnera. Obe se bave poreznim njekim poslima. Prva t. j. ona od financ. Ravnateljstva nosi najprije hrvatski, pa talijanski tekst, druga t. j. ona kot. poglavarstva kao porezne vlasti nosi najprije talijanski tekst, a onda hrvatski. Gosp. Böttner može dakle ono, što ne može ni g. Hočevar, može zapostavljati hrvatski jezik, a kot. poglavarstvo kao porezna vlast mora mu u tome dakako ići na ruku. Dokle će se još ovakove svojevrijolnosti, bahatosti i povrjede trpeti kod nas?

Ratno brodovlje. Jutros oko 10 sati ušlo je u Šibensku luku austrijsko brodovlje sastavljeno od četiri divizije sa raznim destrojerima i torpedo-lovcima.

„Hrvatski Sokol“ u Korčuli pri sutrašnjoj svečanjoj posveti svoje zastave priredjuje veliku javnu vježbu uz sudjelovanje svih sokolskih društava u Dalmaciji. Razpored svečanosti jest ovaj: Dne 27. srpnja (t. j. večeras) u 8 sati podoknica kuni i kumu zastave, te odlok oko grada sa glazbom. Dne 28. srpnja: u 5 sati jutrom glazba obilazi grad svirajući na uranak; u 8 sati doček gostiju; u 10 sati blagoslov zastave, za tim povorka oko grada i voraša; u 1 sat po podne zajednički objed. Poslije podne u 4 sata javna vježba ovako raspoređena: 1. Nastup sveukupnog članstva, 2. Proste vježbe (Pražkog sleta), 3. Vježbe batinama (izvadja mužki pomladak Korčula), 4. Vježbe na spravama (skupno vježbanje), 5. Vježbe cvjetnim lukovima (izvadja ženski pomladak Korčula), 6. Pomladak na spravama, 7. Vježbe na spravama uzornih odjela, 8. Vježbe čunjevima. — U 8 sati na večer „Moreška“, starinska igra, koju izvadjaju korčulanski Sokolaši u starinskim kostimima.

Sabor u Zadru. Po glasovima, koji se po novinstvu pronose, izgleda, da će sabor u Zadru biti sazvan za 12. rujna. Otvor ovog zasjedanja očekuje se velikom napetošću, jer će tekom saborisanja biti najjače i tu iznešeno hrvatsko pitanje u savezu i suvedenjem hrvatskog jezika kao uredovnog u državneu rede Željezničko pitanje bit će također osobito iztaknuto.

Šestdesetgodišnjica. Na 2. kolovoza o. g. kotarski biskup Franjo Uccellini navršuje 60. tu godinu svog života. Taj uzorni biskup na diku je svome narodu, za to mu i mi ovom priiokom kličemo od srca: Živio i nastavio svojim djelovanjem!

Za brzu parobrodarsku službu u Dalmaciji gradi Lloyd u Engleskoj dva parobroda koja će ukupno zapasti 3 milijuna i po kruna. Novom godinom imala bi već početi njihova služba.

O demostrojama pred stanom vojnog zapovjednika u Zadru saznajemo i dodatno već objelodanjenim vestima u drugim novinam priobćujemo, da su se oni ugledjeni zadarski mladići u ladi nakon prikora podmaršala Varešanina još nedostojnije podnieli, jer su na prikor odvratili upravo gnusnim rječetinama. U društvu s tim mladićima bilo je i ženskih, pa po tome cieli taj postupak postaje još odurnijim.

Utupilu se diete. Na 24. t. mj. u Zatonu kod Šibenika pao u moru sin Ante Živkovića Jukina, diete od kojih 7—8 godina, krasno, živo kao srna. Izvukoše ga mrtva na golemu žalost biednih roditelja. — Roditelji, pazite na svoju djecu!

Hrvatska tiskarna u Šibeniku (Dr. Krstelj i dr.) ima u već skladistu razne tiskanice za župske urede, a domalo će pririditi i ostale vrste tiskanice ne samo za župske, već i za druge urede i za škole. No znanje onima, koji takovih tiskanica trebaju. Cienje su umjerene.

Epidaurske starine. U Cavtatu sastavio je je odbor od rodoljuba za izkopavanje i sačuvanje epidaurskih starina. Odbor se obraća na sve ljubitelje povjesti i starina za pripomoć tom kulturnom i patriotskom nastojanju. Novac se šalje na odbor za izkopavanje i čuvanje epidaurskih starina u Cavtatu.

Veliki Čirilo-Metodski Koledar za god. 1908 izići će u Kolovozu o. g. Sav dohodak namijenjen je „Družbi“. Ciena će mi biti tvrdo uvezanom K 2, broširanom K 1.60. Naručbe prima „Klub Čirilo-Metodskih zidara“ n Zagrebu.

Maturanti donjogradske gimnazije u Zagrebu pristupili su u „Družbu sv. Cirila i Metoda“ kao članovi utemeljitelji sa liepom svotom od K 300. — Pohvalno!

Na hrv. gimn. u Pazinu obavljena je od 15. do 18. o. mj. prva matura. Od 32 učenika VIII. razreda podvrglo ih se izpitu 28, od kojih je 7. odnio odliku, a svi ostali prvi red. Na 20. o. mj. priridili su maturanti oprostni vrio uspjeli koncerat. Prihoda bilo preko 350 K. Iza koncerata dali su gradjani i gosti maturantima banket pri kojemu je sudjelovalo oko 150 osoba.

Naša priestolnica — Zagreb imat će do malo dana svoj električni tranway, jer je odnosno pitanje ovih dana konačno riešeno.

Izvjješće Ravnateljstva o djelovanju „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru od 1. siječnja do 31. prosinca 1906. Iz tog izvješća osim ostalog razabiremo, da je novčani promet družbe kroz tu godinu iznosio 171472.44 K, da je dohodak bio od K 107820.74 a, toliko opet i trošak. Družbina temeljna glavnica iznosila je K 25300— a skupa s razpoloživom društinom imovinom K 238977.15. Povišak K 46579.55. Podružnice su doprinjele K 8392.26. utemeljitelji K 1500— — Poduzeća K 13947.36; Kroz novine ušlo je K 22796.08 od darova K 11449.53. Mirovinska učit. zaklada K 1060.06.

Napred za našu Istru!

PORUKE

Gosp. A. B. — Zagreb. Molimo, da nam za lakše štampanje pišete svoja izvješća samo na jednoj strani svakog pojedinog arka. Pišemo Vam. Zdravo!

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drežga.

Do časa, kad nam je list morao ući u stroj, nismo primili brzojavke.

Najbolji i najjeftiniji šivaći strojevi „SINGER“ najnovijih sistema. Dobivaju se samo u skladistu šivaćih strojeva „SINGER“ Ivan Grimani Šibenik.

Podpisani časti se obznani p. n. obćinstvo, da je snabdjeven skladistem najljepših fotografiranih sprava (aparata) i sa svim nuzrednim predmetima, potrebnim u fotografske svrhe. Cienje umjerene.

IVAN GRIMANI knjižar — Šibenik.

IVAN RUDE Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. obćinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih razglednica i svoju bogato obskrbljenu papirnicu sa svim pisarničkim predmetima.

Prodavaju se školske knjige i raznovrstni koledari.

Veliko skladiste igračka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cienje umjerene. Naručbe se opremaju svom pospešnošću.

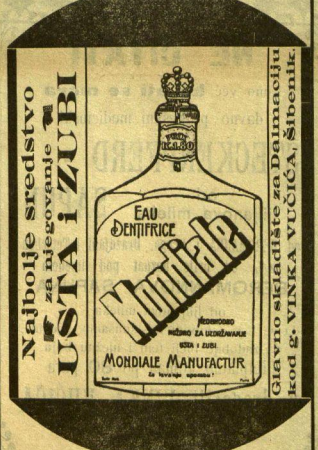
Najbolje sredstvo za negovanje USTA I ZUBI

Veliki Čirilo-Metodski Koledar za god. 1908 izići će u Kolovozu o. g. Sav dohodak namijenjen je „Družbi“. Ciena će mi biti tvrdo uvezanom K 2, broširanom K 1.60. Naručbe prima „Klub Čirilo-Metodskih zidara“ n Zagrebu.

Maturanti donjogradske gimnazije u Zagrebu pristupili su u „Družbu sv. Cirila i Metoda“ kao članovi utemeljitelji sa liepom svotom od K 300. — Pohvalno!

Na hrv. gimn. u Pazinu obavljena je od 15. do 18. o. mj. prva matura. Od 32 učenika VIII. razreda podvrglo ih se izpitu 28, od kojih je 7. odnio odliku, a svi ostali prvi red. Na 20. o. mj. priridili su maturanti oprostni vrio uspjeli koncerat. Prihoda bilo preko 350 K. Iza koncerata dali su gradjani i gosti maturantima banket pri kojemu je sudjelovalo oko 150 osoba.

Naša priestolnica — Zagreb imat će do malo dana svoj električni tranway, jer je odnosno pitanje ovih dana konačno riešeno.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijedne. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

**Dionička glavnica
K. 1.000.000**

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 7/8 %
" " " 15 " " 3 1/2 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznaičnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na Stednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama.

Inkasso: Obavlja utvrđivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdričanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete. Izdaje svojim korentistima doznaičnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovica, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warsndorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Paris, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontriranja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitcima ždriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od **liljanova mlieka SAPUN**

od BERGMANNA i Drogja, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od liljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

u drogariji **VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

SINGER

ŠIVAČI
STROJEVI

ne samo za industrijalnu uporabu, već i za svako šivo u kućnoj ekonomiji, mogu se dobiti jedino kod nas.

Treba paziti da se strojevi dobave samo iz naših dućana.

Svi se naši dućani razpoznaju po ovome znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skladištar i predstavnik u Šibeniku **KARLO BAMBERGER**, Glavna ulica.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim ljekovitim miodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Dvorski dobavljač Nj. Sv. Pape Pia X.

JOHANN HEINDEL
Vitez pap. red. Sv. Grgura i reda Sv. Greha.
Odlikovani počasnim križem „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“.

I. STEFANSPLATZ 7. DEU I. STEFANSPLATZ 5. KNEZ. HROBISKOJ. PALATA DEU. KNEZ. STOLNOJ. KAPTOLA

Skladište svakovrstnih predmeta za crkve, kjižara, prodaju umjetnina i paramenta. Izrađuje po naručbi zastave za crkve, bratovštine, i društva. Drži gotove i izvršuje po želji i prima na popravljanje sve predmete za službu božju i za ured oltara i crkava uzimljenim členu. U svakoj veličini i izradi slika i kipova svih Svetaca. Veliki ilustrirani katalog šalje se po želji badava i franko. Uzeti izplate najpovoljnije.

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najtoplije P. N. Občinstvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao: vrstnih djela i brošura, posvjesta, kuverata, listovnih i trgovačkih

papira, zaručnih i vjenčanih objava, oamrnicica i sve druge u tu struku zasječajne radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz poose umjerene cene.